

Zondag 20 augustus

De zon schijnt toch wat vandaag en ik heb een wit hemd aan, want het is zondag.

Christophe Vandegoor, sportjournalist bij VRT-Sporza Radio, stapt binnen. Ik herken hem niet, maar ik herken zijn stem meteen. Enkele mensen komen tegenover ons zitten, waaronder wat bekende gezichten die al eerder kwamen luisteren en deelnamen aan deze gesprekken. Ik weet echt niets van sport, zeg ik tegen Christophe, maar dan begin ik toch ineens maar over wielrennen. De voorjaarsklassiekers zie ik graag en soms volg ik de Tour de France. En ineens komen er warme herinneringen. Hoe ik met mijn grootvader op een lome zondag zoals we die nu beleven naar de coureurs zagen. Ik was als kind wat verbijsterd door dat kijken naar wielrennen. Het leek uren saai te zijn en dan was er plots een explosie. Al dat wachten; ik begreep echt niet waarom mijn grootvader er zo van genoot.

Christophe steekt meteen van wal. Uiteraard is dat wachten ook voor sportjournalisten een belangrijk gegeven. Hij noemt het 'het lange wachten op de laatste ronde'. En op de radio, net zoals Michel Wuyts het op televisie doet, moet je de tijd vullen met praten. Iedereen heeft wel eens een mindere dag, maar bij Christophe is de goesting er meteen zodra hij een microfoon voor zich heeft. Het kan zijn dat er bijvoorbeeld een kleine ploeg op kop rijdt die met hun weinig bekende renners door een wildcard toch aan de wedstrijd deelnemen en meteen hun naam willen maken door op kop te rijden terwijl er weinig voor de rest gebeurt gedurende een lange tijd. Dan kan je uiteraard over hen uitweiden en blijven doorgaan. Het is het doden van de tijd, zeker, maar vergeet niet dat radio tegelijk informatie biedt én entertainment.

Soms gebeurt het wel eens dat het landschap grote indruk maakt, zoals tijdens de Olympische Spelen in China, waar je vlakbij die imposante Chinese Muur staat te wachten tot de renners de eindstreep bereiken. Dat is een moment, daar sta je bij stil.

Is er ruimte of tijd voor ontroering, vraag ik.

Natuurlijk, zegt Christophe, en hij begint over die eerste echte zege van Greg van Avermaet, een renner waarbij het voorheen net niet lukte. Van Avermaet verslaat Greg Sagan in een sprint bij de finale van een bergrit in de Tour. Toen heeft Christophe echt staan roepen in de microfoon, maar huilen was er niet bij. Je weet dat zulke emoties een vervolg kunnen krijgen, dat je nog een hele tijd zou kunnen worden aangesproken over die tranen of die verstikte stem en daar gaat die koers natuurlijk niet over, het gaat over de renners.

Voor Christophe zijn de kippenvelmomenten de maatstaf. Ook hij zat met zijn vader dan te kijken als kind. Gerrie Knetemann tijdens de Amstel Gold van 1985 bijvoorbeeld. Die renner

had een lijdensweg afgelegd en won dan toch die wedstrijd... Ik kijk naar Christophe. Hij zit daar, merk ik, hij ziet die iconische beelden nog steeds voor zich. Meer nog: terwijl hij het vertelt, zit hij ongetwijfeld weer op de plek, naast zijn vader en hebben ze allebei kippenvel. Christophe heeft een ingewikkelde weg afgelegd om op de werkplek te komen waar hij nu zit. Zijn eigen wielrennersambities had hij opgeborgen, hij was niet goed genoeg om mee te draaien in die wereld. Hij is een gediplomeerd arbeidssocioloog, maakte zijn eindverhandeling over wielrennen en werd onder de vleugels genomen door een prof die zich had gespecialiseerd in vrijetijdssociologie en via een stage geraakte hij binnen bij de VRT. The rest is history. Het wielrennen had hem discipline bijgebracht en plichtsbewustzijn. Sport doet je als jonge kerel van een hoop geneugten af zien, en dat ging in een vloeiende beweging over in zijn studiehouding.

Een topsporter als Tom Boonen heeft veel moeten laten schieten voor zijn sport, maar tegelijk toch nog van het leven kunnen genieten, op zijn manier toch nog jong kunnen zijn, ook al betekende dat wat stomiteiten. Ja, zegt Christophe, en dat zie je ook aan hem. Hij staat anders in het leven dan sommigen die veel hebben opgegeven en daar nu, na hun wielloopbaan, gefrustreerd over worden.

Ja, zo 'n leven na de topsport: dat kan toch niet simpel zijn? Veel renners in de middenklasse, de niet echte grote toppers, weten vaak niet wat ze met die nieuwe tijd moeten aanvangen of hoe ze hun verdere leven kunnen invullen. Onze Olympische zwemkampioen Frédérik Deburghgraeve die een wereldrecord verbrak en zo daarbij door het ganse land werd toegejuicht – wie kent hem nog? Op een bepaald moment wordt iemand zoals hij een schoenverkoper. We eren onze sporthelden veel te weinig. In Nederland zorgen ze daar toch beter voor, ook nadat hun carrière erop zit.

De koers, zo citeert Christophe zijn mentor Jan Wauters, is het verhevigde leven. Alles zit er in. De tijd is beperkt voor al die sporters, onvermijdelijk botsen ze allemaal tegen de grenzen van hun lichaam en dan is het uiteindelijk voorbij. Een renner kan zich niet permitteren om een jaar te verliezen tijdens zijn loopbaan. De klok blijft tikken.

Nu we het toch over wijlen Jan Wauters hebben, die ook voor mij een held was, een held van het woord: is het niet triestig hoe zo 'n coryfee op prepensioen werd gezet? Hij had het daar niet gemakkelijk mee, beaamt Christophe, maar het is wel zo dat de wereld van televisie en radio altijd evolueert. Jan werd een echte cultfiguur op de radio in een tijd waar televisie nog niet zo dominant was.

Christophe blijft een journalist uiteraard en hij weet meteen waar ik naar toe wil. Hij zegt dat hij vrij onthecht is ten opzichte van zijn werk en zijn werkterrein. Hij zal nooit echt vrienden

worden met renners, dat kan alleen maar teleurstellend werken. Op zijn vijfenveertigste zit hij immers al in de bovenste leeftijdscategorie. Je weet in dit vak eigenlijk nooit echt wat de toekomst brengt.

We hebben het over toptransfers in de voetbalwereld. Ja, daar zijn duizelingwekkende sommen bij. Maar is dat decadent of is het slimme marketing. Zoveel jaar geleden had men het over de waanzinnige sommen die Beckham verdiende. Maar zelfs die gage had men al na één week terugverdiend door de verkoop van voetbalshirtjes ter waarde van 150 euro per stuk.

Wat Christophe wel decadent vindt of toch minstens onrustwekkend zijn die Chinese bedrijven of bepaalde financiers uit Qatar die zomaar een voetbalploeg opkopen. Daar kan je ernstige vragen bij stellen over mogelijke witwasconstructies.

Wil hij dat dan bijvoorbeeld niet bloot leggen? Op dit moment voelt hij zich toch eerder een verslaggever dan een journalist. Maar wie weet, indien zijn carrière een andere wending zou aannemen, wordt zulk onderzoekswerk een perfect alternatief. Intussen communiceert hij bijvoorbeeld wel open over doping. Dat kan hij doen tussendoor de gewone verslaggeving omdat hij zich wel degelijk geïnformeerd heeft.

Radio blijft een vluchtig medium; je maakt het in feite vooral ook voor mensen die in de auto zitten en wat van de sportwedstrijden willen meepikken. Dan begint Christophe een doorsnee dag te beschrijven tijdens de Tour. Het is hallucinant hoeveel info hij razendsnel moet kunnen doorgeven, nog voor de wedstrijd begonnen is. Werkelijk alles lijkt gechronometreerd in zijn hoofd. Hij leest de kranten op zijn tablet, checkt alles wat renners op voorhand hebben gezegd op Twitter, en de lijst gaat eindeloos door. Soms, nee vaak eigenlijk, moet hij voor het uurjournaal op de seconde zelf een bepaalde ontwikkeling becommentariëren, synthetiseren én er commentaar op leveren. Dan leef je op adrenaline.

Mijn bewondering neemt met de seconde toe wanneer hij zulke dagelijkse races met de tijd beschrijft. Jij bent een tijdsamoerai, Christophe. Wat een precisie, wat een inschatting van tijd... ik zou na een dag kunnen worden afgevoerd richting posttraumatische stressopvang. Je rolt er in, antwoordt hij, het wordt snel een tweede natuur.

We praten na met een glas cava, want het is mijn laatste dag hier en dat mag wat gevierd worden. Hij vraagt hoe tijd in mijn vak werkt. We hebben het over het juiste moment, wanneer de sterren goed staan en over buikgevoel. Het is een héél andere wereld.

Ontspannen neemt hij afscheid. Ik kijk hem na en schat hem in zoals mijn grootvader en ik vroeger wielrenners zouden hebben ingeschat. Kalm, vuur in zijn gat wanneer het moet en een sterk karakter, zou mijn bompas hebben gezegd.

Mijn allerlaatste gesprek is met een vrouw die Myriam heeft. Ik had even een vergadering, maar zij wachtte geduldig. Ze zet zich in de zitzetel terwijl haar hond zich aan onze voeten neerlegt. Ze kijkt naar buiten en steekt van wal. Tweeënveertig jaar heeft zij in de psychiatrie gewerkt. Sinds dit jaar is ze op pensioen. Ze heeft van alles en nog wat zien evolueren. Nu zijn ze daar zo bezig met 'mindfulness' en 'met in het moment staan', blaast ze, weet je wat het is? Je leven kan zich alleen maar in het nu afspelen, je kunt alleen maar in het moment staan, wanneer je jouw verleden op orde hebt.

Ze kijkt me aan.

En nog iets, zegt ze: wat vandaag als waarheid wordt beschouwd, kan morgen een leugen blijken. Bewust leven, daar gaat het over.

Myriams moeder is 92. Ze is altijd een vrouw geweest die principes had en graag die principes opdrong. Maar dan ruim je haar spullen op wegens een verhuis en dan vind je dingen, brieven bijvoorbeeld, die je een heel andere kijk geven op die zogenaamde principes. Geheimen... iedereen heeft ze, denk ik daarbij.

In het begin van haar loopbaan werkt Myriam nog met mensen die de oorlog nog hadden meegemaakt en daardoor waren getraumatiseerd. Er is allemaal zoveel veranderd...

Zij zelf heeft borstkanker overleefd, en beschrijft het moment van de diagnose als een doodsmoment. Ze maakte schoon schip, beloofde zichzelf om te scheiden mocht ze de ziekte overleven. Ze zat in een spoorwegrelatie, haar man en zij zaten op twee verschillende sporen, op twee elkaar passerende treinen en zelfs dat niet. Ze kwam tot het besef dat ze geen tijd meer met hem kon doorbrengen. Myriam is iemand die veel tussen de regels laat, denk ik wanneer ze dit vertelt.

Bij haar patiënten zag ze toch ook veel spoorwegrelaties. Niks zo moeilijk in een relatie wanneer een partner ziek wordt en de andere partner niet kan begrijpen wat dat betekent. Dat zijn zo van die kleine dingen waar je dient op te letten wanneer je psychiatrische verpleegster bent: dat allemaal samen, al die signalen, vormen een geheel. Maar nu wordt het vak veel te veel opgesplitst. Je moet werken met de mensen zelf in plaats van een procedure af te werken. Het kost echt niet zoveel tijd om inzicht te krijgen in een patiënt. Zorg er simpelweg voor dat patiënten tot rust kunnen komen, laat ze zich mens voelen.

Maar ach, nu is ze op pensioen. Wie luistert er nog naar haar?

Ik, denk ik, ik luister. Maar daar zijn ze in de psychiatrische opvang natuurlijk niet veel mee, mochten ze interesse hebben in deze vrouw met al haar ervaring.

O, en dit ook nog, zegt Myriam terwijl ze recht staat: ik ben voor een onvoorwaardelijk basisinkomen. De rest is voorbijgestreefd.

We nemen afscheid. Een dik half uur hebben we samen doorgebracht.

Haar hond kijkt nog even naar me en volgt haar dan naar de deur.

Ik geef nog een interview aan een student en vrijwilliger van Moment.

Maar ik ben moe, ik kan een geeuw niet altijd onderdrukken.

Het wringt wat om het plots een half uur lang over jezelf te hebben in deze ruimte.

Dan sluit ik de Maastrichterstraat 11 af.

Er staan drie Nederlandse meisjes naast me.

Ze vragen of ze ook nog iets mogen vertellen over tijd.

Helaas, zeg ik, het is gedaan.

Ik moet nu echt naar huis.

Nooit geweten dat luisteren zo heftig kon zijn, zo veel heb ik geleerd, ook over mezelf, vermoed ik.

Maar dit is het eindpunt.

De tijd is echt op? Ja, het is op.

Dank aan iedereen van MoMeNT.

Dank aan Barbara, Mona en Lisa.

